



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 90/2013-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. februára 2013 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. P. K., Mgr. V. K. a J. G., L., zastúpených F., s. r. o., L., konajúca prostredníctvom advokáta a konateľa Mgr. I. F., vo veci namietaného porušenia ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9 Co/200/2011 z 15. marca 2012 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 6 Cdo/193/2012-561 zo 14. augusta 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. P. K., Mgr. V. K. a J. G. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. októbra 2012 doručená faxom a 25. októbra 2012 poštou sťažnosť Ing. P. K. (ďalej aj „sťažovateľ v 1. rade“), Mgr. V. K. (ďalej aj „sťažovateľka v 2. rade“) a J. G. (ďalej len „sťažovateľ v 3. rade“, spolu ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len

„ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 9 Co/200/2011 z 15. marca 2012 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 6 Cdo/193/2012-561 zo 14. augusta 2012 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že podstatou sporu pred všeobecnými súdmi je nesúhlas sťažovateľov s postupom ich zmluvného partnera – S. (ďalej len „S.“ alebo „odporca“), pri vyúčtovaní ceny za dielo – výstavbu bytu, pričom podstatou ich sťažnosti doručenej ústavnému súdu je ich nesúhlas so spôsobom, akým bola predmetná otázka posúdená všeobecnými súdmi.

V sťažnosti sa okrem iného uvádza, že manželia Ing. P. K. (sťažovateľ v 1. rade) a Mgr. V. K. (sťažovateľka v 2. rade) uzatvorili so S. zmluvu o výstavbe bytu v dome. Obsahovo zhodnú zmluvu uzatvoril so S. aj J. G. (sťažovateľ v 3. rade). S. pred odovzdaním bytov vyúčtovalo sťažovateľom cenu za dielo zvýšenú podľa indexu rastu cien stavebných prác (ďalej len „index“ alebo „index zvyšovania ceny“). Sťažovatelia v sťažnosti tvrdia, že *„časť z takto vyfakturovaných indexov... zaplatili v dôsledku toho, že žalované S. podmieňovalo odovzдание bytu uzavretím dohody o uznaní dlhu a zaplatením indexov“*. Nezaplatenú časť zvýšenej ceny si voči sťažovateľom uplatnilo S. žalobou podanou Okresnému súdu Liptovský Mikuláš (ďalej len „okresný súd“) v iných konaniach (konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 5 C/305/2005 proti sťažovateľom v 1. a 2. rade a konanie vedené pod sp. zn. 11 C/149/2002 proti sťažovateľovi v 3. rade). V označených konaniach okresný súd návrh S. proti sťažovateľom na zaplatenie zvyšnej časti indexov zamietol s tým, že mu neprislúcha nárok na cenu za dielo zvýšenú o indexy (vo vzťahu k ešte nezaplatenej sume zodpovedajúcej indexom zvýšenia ceny). Z toho sťažovatelia vyvodzovali, že o tie platby zodpovedajúce indexom zvýšenia ceny, ktoré už S. na základe uznania dlhu zaplatili, sa S. bezdôvodne obohatilo, keďže ide o plnenie bez právneho dôvodu, resp. o plnenie z neplatného právneho úkonu.

V nadväznosti na to sa sťažovatelia domáhali v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 11 C/210/2001 proti S. vydania bezdôvodného obohatenia a zaplatenia zmluvnej pokuty. Okresný súd vo svojom prvom rozsudku č. k. 11 C/210/2001-231 z 31. decembra 2008 žalobe sťažovateľov vyhovel a priznal im nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia a aj zmluvnej pokuty. Odporca sa proti tomuto rozsudku odvolal.

Krajský súd ako súd odvolací vo svojom uznesení č. k. 9 Co/42/2009-290 z 28. mája 2009 označený prvostupňový rozsudok po prvýkrát zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Následne okresný súd po vykonanom dokazovaní v poradí druhým svojím rozsudkom č. k. 11 C/210/2001-321 z 30. októbra 2009 opätovne žalobe sťažovateľov vyhovel a priznal im nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, ako aj nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty.

Krajský súd ako súd odvolací svojím v poradí druhým uznesením č. k. 9 Co/69/2010-389 z 17. júna 2010 opätovne zrušil aj v poradí druhý prvostupňový rozsudok a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Okresný súd v poradí tretím rozsudkom č. k. 11 C/210/2001-437 z 23. marca 2011 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu sp. zn. 11 C/210/2001“), súc viazaný právnym názorom odvolacieho súdu, napokon nárok sťažovateľov na vydanie bezdôvodného obohatenia zamietol, avšak priznal im nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty.

Na odvolanie odporcu krajský súd uznesením sp. zn. 9 Co/200/2011 z 31. januára 2012 rozsudok okresného súdu sp. zn. 11 C/210/2001 v časti, v ktorej bolo žalobe sťažovateľov o zaplatenie zmluvnej pokuty vyhovené, zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie a rozhodnutie. Toto uznesenie, ako ani uplatnený nárok sťažovateľov na zaplatenie zmluvnej pokuty však nie je predmetom ich sťažnosti.

Po odvolaní podanom sťažovateľmi 12. apríla 2011 proti tej časti rozsudku, ktorým bola ich žaloba v časti týkajúcej sa vydania bezdôvodného obohatenia zamietnutá, bol rozsudok okresného súdu sp. zn. 11 C/210/2001 v predmetnej časti napadnutým rozsudkom krajského súdu potvrdený ako vecne správny. Stotožňujúc sa so závermi okresného súdu (viazaného už skôr vysloveným právnym názorom krajského súdu) krajský súd uviedol, že za situácie, keď žalobcovia dobrovoľne uzavreli so žalovaným zmluvu obsahujúcu ustanovenia umožňujúce zvýšiť cenu bytu, a keď dlh vzniknutý navýšením ceny bytu aj o index zvýšenia ceny uznali a takúto navýšenú cenu zaplatili, bolo ich povinnosťou preukázať, že odporca sa na ich úkor obohatil. Túto povinnosť však sťažovatelia podľa krajského súdu nespĺnili.

Proti napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovatelia 26. apríla 2012 podali dovolanie. Žiadali, aby dovolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, resp. aby zrušil aj rozsudok prvostupňového súdu. Dovolanie odôvodnili odňatím možnosti konať pred súdom a nesprávnym právnym posúdením veci. Za odňatie možnosti konať pred súdom označili arbitrárnosť napadnutého rozsudku krajského súdu, argumentujúc najmä nedostatkom jeho náležitého odôvodnenia, keď im podľa ich názoru nebola daná odpoveď na podstatnú odvolaciu námietku týkajúcu sa toho, že žalovanému zo zmluvy ani zo zákona nevzniklo právo na zaplatenie tzv. indexov (navýšenie ceny o index rastu cien stavebných prác).

Najvyšší súd uznesením č. k. 6 Cdo/193/2012-561 zo 14. augusta 2012 dovolanie sťažovateľov odmietol ako neprípustné, a to potom, keď dospel k názoru, že v danej veci nie sú splnené podmienky jeho prípustnosti, pričom sa osobitne venoval námietkam sťažovateľov vo vzťahu k odôvodneniu napadnutého rozsudku krajského súdu a uzavrel, že uvedený rozsudok spĺňa požiadavky na riadne a presvedčivé odôvodnenie.

Proti napadnutému rozsudku krajského súdu a napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu podali sťažovatelia sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorou navrhujú, aby ju ústavný súd prijal na ďalšie konanie a vyslovil, že ním, ako aj napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo porušené ich základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa

čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru. Zároveň navrhujú, aby ústavný súd napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ako aj napadnutý rozsudok krajského súdu a zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci alebo jeho rozhodnutím nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. O zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide preto vtedy, ak pri jej predbežnom

prerokovaní ústavný súd nezistil takú možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07, IV. ÚS 27/2010).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a následne na nich založených právnych záverov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010). Do právomoci ústavného súdu však patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07). O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak ústavný súd zistí interpretáciu a aplikáciu právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Z týchto hľadísk preskúmal ústavný súd sťažnosť sťažovateľov namietajúcich porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a podľa čl. 13 dohovoru.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení uvedených povinností.

Článok 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (IV. ÚS 115/07). Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu nemožno vidieť medzi základným právom v čl. 46 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97), a preto sa ich namietané porušenie skúma spoločne.

1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu

Napadnutý rozsudok krajského súdu je podľa sťažovateľov „*absolútne nepreskúmateľný až arbitrárny. Odvolací sud sa žiadnym spôsobom nevysporiadal s dôvodmi odvolania...* (sťažovateľov, pozn.) zo dňa 12. 04. 2011...“.

Podľa napadnutého rozsudku krajského súdu „*Odporca po ukončení výstavby diela (polyfunkčný dom s 26 bytovými jednotkami) vystavil konečné faktúry, kde do ceny bytu bola premietnutá zmena sadzby DPH zo 6 na 10 %, zmena jednotlivých prác na konkrétnych bytoch vykonaná na základe požiadaviek objednávateľov, resp. navyiac práce -*

nadštandardy a zvýšenie ceny o tzv. indexy rastu cien. Navrhovatelia v takomto rozsahu uznali dlh a následne takto vyúčtovaná cena bytov bola zaplatená. Prvostupňový súd pôvodne rozhodol tak, že navrhovateľom priznal finančné plnenie od odporcu, ktoré malo predstavovať bezdôvodné obohatenie spočívajúce v tom, že navrhovateľom nevznikla povinnosť zaplatiť cenu za byt, zvýšenú o nárast tzv. indexov. Odvolací súd rozhodnutie prvostupňového súdu dvakrát zrušil tým, že je na strane navrhovateľov preukázať, že došlo u odporcu k bezdôvodnému obohateniu a z akého titulu. Súd sa mal vysporiadať s otázkou či došlo k akceptácii ceny navrhovateľmi po doručení konečnej faktúry aj s navýšením o tzv. indexy a potom aj ich plnenie bolo dôvodné. Samotní účastníci totiž možnosť úpravy ceny predpokladali už pri podpise zmluvy o výstavbe bytu, čo čiastočne navrhovatelia aj akceptovali, keď nenamietali zvýšenie ceny o zvýšenú DPH a tzv. navyše práce, rozporovali len navýšenie ceny o indexy stavebných prác. Odvolací súd tiež konštatoval, že účastníci dobrovoľne uzatvorili zmluvu obsahujúcu jednotlivé ustanovenia o možnosti zvýšiť cenu bytu. Ak sa tak následne stalo, navrhovatelia vzniknutý dlh uznali a cenu bytu zaplatili (od pôvodnej zmluvy neodstúpili), bolo potom na nich preukázať, že odporca sa na ich úkor obohatil. To v skutočnosti tak ako to konštatoval aj prvostupňový súd nepreukázali a preto sa odvolací súd stotožňuje so závermi prvostupňového súdu, keď návrh v tejto časti bol zamietnutý. V danom prípade už v predchádzajúcom rozhodnutí odvolací súd konštatoval, že ak by cena nebola dohodnutá pevnou sumou, rozpočtom alebo odhadom, potom by vznikla objednávateľovi povinnosť zaplatiť zhotoviteľovi cenu diela primeranú. V danom prípade navrhovatelia nejakým spôsobom nepreukázali, že by v skutočnosti zaplatili za byt viac ako boli skutočné náklady vynaložené pri výstavbe polyfunkčného domu na 26 bytových jednotiek zhotoviteľom stavby S., a. s. Odporca ako sprostredkovateľ si za svoju činnosť neponechal žiadnu odmenu a ani žiadne finančné prostriedky, ktoré zo strany navrhovateľov boli vyplatené za výstavbu bytu. Odporca sa tak nijakým spôsobom na úkor navrhovateľov neobohatil.“.

Sťažovatelia tvrdia, že v tomto odôvodnení absentuje akékoľvek zhodnotenie vykonaných dôkazov, poukaz na zistený skutkový stav, odkaz na jednotlivé zmluvné dojednania či ustanovenia právnych predpisov a v súvislosti s tým aj vyvodenie relevantných právnych záverov. Napadnutý rozsudok krajského súdu má podľa

sťažovateľov vychádzať zo skutočností, ktoré nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní. Okrem toho podľa vyjadrení sťažovateľov krajský súd v napadnutom rozsudku *«nejasným spôsobom uviedol, že navýšenie ceny bolo možné, avšak tieto svoje skutkové závery neodôvodnil konkrétnymi právnymi predpismi, len uviedol, že keby aj cena nebola dohodnutá... vznikla by povinnosť zaplatiť cenu diela primeraná. V týchto dôvodoch už vôbec nie sú uvedené skutkové a právne závery, podľa ktorých by sa mala platiť cena primeraná (aký je to nárok a z akého ustanovenia vychádza, keďže Obchodný zákonník ani Občiansky zákonník pojem, resp. nárok „primeraná cena“ nepozná).»*.

Sťažovatelia v ďalšej časti sťažnosti svoju argumentáciu rozširujú, keď uvádzajú, že pochybenie odvolacieho súdu malo za následok *„odňatie možnosti sťažovateľov konať pred odvolacím súdom, keďže sťažovateľom bolo postupom odvolacieho súdu odňaté právo na preskúmanie záverov, ktoré sťažovatelia rozsudku súdu prvého stupňa vyčítali. Zároveň došlo takýmto postupom odvolacieho súdu aj k porušeniu princípu rovnosti účastníkov konania a jeho dvojinštančnosti, keďže odvolacie námietky sťažovateľa, ktoré vymedzili samotný rámec odvolacieho konania, zostali pochybením súdu v neprospech sťažovateľa, avšak v prospech žalovaného, neprejednané.“*.

Ústavný súd v súvislosti s namietanou nedostatočnosťou a neúplnosťou odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu v celom rozsahu zotrúva na svojej konštantnej judikatúre, podľa ktorej súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia, a to s ohľadom na to, o aké rozhodnutie ide (meritórne alebo procesné) a v akom štádiu súdneho konania je rozhodnutie vydané. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka

na spravodlivý proces [napr. III. ÚS 209/04, IV. ÚS 112/05, III. ÚS 25/06, IV. ÚS 301/09, IV. ÚS 27/2010, rovnako aj rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, Annuaire, č. 303-B].

V súvislosti s ďalšou námietkou sťažovateľov týkajúcou sa nedostatočného odôvodnenia povinnosti zaplatiť „primeranú cenu“ poukazuje ústavný súd na § 634 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého ak nie je výška ceny dojednaná zmluvou alebo ustanovená osobitnými predpismi, treba poskytnúť primeranú cenu. Námietka sťažovateľov, podľa ktorých mal krajský súd svoj záver o povinnosti zaplatiť primeranú cenu, ak nebola cena dohodnutá, vyvodiť z neexistujúcej normy, preto zjavne nemôže obstať. Len na okraj ústavný súd poukazuje na určitý rozpor v argumentácii sťažovateľov, ktorí sa v dovolaní proti napadnutému rozsudku krajského súdu (s. 11) vyslovujú k nemožnosti aplikovať § 634 ods. 1 Občianskeho zákonníka, pokiaľ ide povinnosť zaplatiť primeranú cenu, avšak v sťažnosti ústavnému súdu už tvrdia, že pojem primeraná cena je súkromno-právnym kódexom cudzí.

Sťažovatelia ďalej tvrdia, že v okolnostiach danej veci mal byť porušený aj princíp právnej istoty tým, že súdy o tom istom nároku (nárok na zaplatenie tzv. indexov zo zmluvy) rozhodli odlišným spôsobom, a navyše sa s touto skutočnosťou uvedenou v podaniach sťažovateľov riadne nevysporiadali.

Ústavný súd považuje za nesporné, že obsahom princípu právneho štátu je vytvorenie právnej istoty, že na určitú právne relevantnú otázku sa pri opakovaní v rovnakých podmienkach dáva rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95, II. ÚS 80/99, III. ÚS 356/06). Pri posudzovaní odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorým bol potvrdený ako vecne správny prvostupňový rozsudok okresného súdu, je ale vo vzťahu k tejto námietke sťažovateľov potrebné prihliadať aj na odôvodnenie prvostupňového rozsudku č. k. 11 C/210/2001-437 z 23. marca 2011. Podľa okresného súdu *„Aj keď boli... (sťažovatelia, pozn.) v iných konaniach úspešní proti odporcovi, v ktorých ich odporca žaloval na zaplatenie ceny diela, ktorá zahŕňala aj index nárastu cien, išlo o sumy, ktoré... (sťažovatelia, pozn.) nikdy odporcovi nezaplatili. Predmetom tohto súdneho*

konania... sú pohľadávky... titulom vydania bezdôvodného obohatenia zaplateného bez právneho dôvodu na tzv. indexoch, ktoré už boli... (sťažovateľmi, pozn.) zaplatené. Podľa názoru ústavného súdu potvrdil krajský súd napadnutým rozsudkom ako vecne správnu aj túto úvahu okresného súdu poukazujúcu na rozdiely medzi konaniami, v ktorých podľa názoru sťažovateľov mali súdy posúdiť tú istú otázku (nárok na zaplatenie indexov) rozdielne. Krajský súd navyše založil svoju úvahu na existencii zmluvného dojednania medzi sťažovateľmi a odporcom pokrývajúceho už zaplatené indexy zvýšenia ceny, a teda nemusel posudzovať otázku ešte nezaplatených indexov, na ktorú dal okresný súd odpoveď v iných konaniach. Preto ani táto námietka nespochybňuje ústavnú udržateľnosť záverov, ku ktorým dospel krajský súd.

Bez ohľadu na to, či záver krajského súdu (v spojitosti s odôvodnením prvostupňového rozsudku okresného súdu), podľa ktorého uznanie dlhu a zaplatenie faktúry znejúcej na sumu navýšenú aj o tzv. indexy predstavuje v okolnostiach danej veci súhlas so zmenou ceny za dielo, je založený na jedinom možnom výklade ustanovení právneho poriadku o zmenách záväzkových vzťahov, nevykazuje tento záver podľa názoru ústavného súdu ani jeho odôvodnenie znaky svojvôle ani zjavnej neodôvodnenosti. Nemožno preto konštatovať, že by takýto výklad zásadne popieral účel a význam aplikovaných právnych noriem (o zmenách záväzkových vzťahov a uznaní záväzku).

Podľa názoru ústavného súdu podstata odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu nespočíva v sťažovateľmi uvádzaných okolnostiach, ale v úvahe, že uznaním dlhu a zaplatením fakturovanej sumy (zvýšenej okrem iného aj o tzv. indexy) sťažovatelia súhlasili so zvýšením ceny, možnosť ktorej predpokladali zmluvy, ktoré uzatvorili s odporcom. Súhlas so zvýšením ceny podľa krajského súdu vylučuje nárok na vrátenie už zaplatených indexov zvýšenia ceny (a iba o tie v tomto konaní išlo). Predmetná úvaha podľa ústavného súdu dostatočne nadväzuje na vykonané dokazovanie a právne posúdenie týkajúce sa posudzovania zmlúv medzi sťažovateľmi a odporcom a následným správaním sa strán (uznanie dlhu a platby zvýšených cien) a obsahuje dostatok dôvodov na svoj záver.

Na základe uvedených dôvodov ústavný súd dospel k názoru, že napadnutý rozsudok krajského súdu obsahuje dostatok právnych záverov na jeho výrok, a nezistil ani to, že by závery, ku ktorým krajský súd dospel, boli svojvoľné. Skutočnosť, že sťažovatelia sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňujú, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani právomoc ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným. Vzhľadom na to ústavný súd uzavrel, že námietky porušenia v petite sťažnosti označených práv neindikujú také pochybenie zo strany krajského súdu, ktoré by umožnilo ústavnému súdu po prijatí sťažnosti vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu dospieť k záveru, že by ním mohlo byť porušené základné právo sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Tvrdenia sťažovateľov prednesené v sťažnosti podľa názoru ústavného súdu sledujú len dosiahnutie zmeny súdneho konania, ktoré pre nich skončilo nepriaznivým výsledkom.

Sťažnosť sťažovateľov v časti týkajúcej sa napadnutého rozsudku krajského súdu a namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru preto ústavný súd odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Sťažovatelia v petite svojej sťažnosti taktiež navrhujú, aby ústavný súd rozhodol, že napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo aj k porušeniu ich práva podľa čl. 13 dohovoru. Ústavný súd je však nútený konštatovať, že sťažovatelia v časti namietajúcej porušenie práva podľa čl. 13 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu svoju sťažnosť nijako neodôvodnili. Namietané porušenie práva podľa čl. 13 dohovoru odôvodňujú iba v súvislosti s napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ale nie vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu, tento rozdiel sa však v znení petitu sťažnosti neprejavil.

Podľa ústavného súdu nemá táto časť petitu oporu v argumentoch a tvrdeniach produkovaných v sťažnosti vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu (absencia dostatočného odôvodnenia napadnutého rozsudku a nevysporiadanie sa s námietkami

sťažovateľov obsiahnutými v odvolaní), ktoré sú výlučne zamerané na preukázanie namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy. Vzhľadom na to, ako aj so zreteľom na právne zastúpenie sťažovateľov kvalifikovaným právnym zástupcom ústavný súd preto sťažnosť v tejto časti musel odmietnuť pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí (m. m. IV. ÚS 72/2012).

Bez ohľadu na uvedené ústavný súd dodáva, že to, že krajský súd v napadnutom rozsudku zaujal právny názor odlišný od očakávaní sťažovateľov, ešte samo osebe nemôže znamenať porušenie práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru (m. m. III. ÚS 524/2011).

2. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu

Sťažnosť sťažovateľov smeruje aj proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu, ktorý sa podľa sťažovateľov nevysporiadal so všetkými ich námietkami v dovolaní. Sťažovatelia ďalej namietajú, že „*dovolací súd tu uvádza také skutočnosti, ktoré neboli odvolacím súdom tvrdené, t. j. že zmluva o výstavbe bytu navýšenie ceny bytu o tzv. index umožňovala*“. Rovnako ako krajský súd v napadnutom rozsudku ani najvyšší súd sa v napadnutom uznesení podľa sťažovateľov nevysporiadal so skutočnosťou, že v iných konaniach súdy zostávajúci nárok S. zamietli, ale v napadnutom rozsudku bol v podstate tento nárok (ale vo vzťahu k už realizovaným platbám) priznaný. V dôsledku uvedeného im ani v napadnutom uznesení najvyššieho súdu nemala byť daná odpoveď na podstatnú námietku týkajúcu sa toho, že S. zo zmluvy ani zo zákona nevzniklo právo na zaplatenie tzv. indexov (navýšenie ceny o index rastu cien stavebných prác).

Ďalej sťažovatelia tvrdia, že im bolo postupom najvyššieho súdu odopreté právo na prístup k dovolaciemu súdu a porušené právo na súdnu ochranu, keď ich vec nemohla byť najvyšším súdom prerokovaná. Zároveň sa tým mal najvyšší súd dopustiť „*porušenia zákazu odmietnutia spravodlivosti (denegatio iustitiae)*“. Taktiež malo byť týmto

uznesením najvyššieho súdu porušené ich právo na spravodlivé prerokovanie veci a právo na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu považujú preto sťažovatelia za „*prísne formalizované a vydané bez ohľadu na skutkové a právne okolnosti danej veci*“.

Najvyšší súd po všeobecnej rekapitulácii dôvodov prípustnosti dovolania vo vzťahu k rozsudkom [§ 237 a § 238 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“)] dospel k záveru, že „*Prípustnosť dovolania v predmetnej veci podľa § 238 O. s. p. neprichádza do úvahy...*“. Vo vzťahu k dôvodom prípustnosti dovolania podľa § 237 OSP najvyšší súd uviedol, že „*Nezistil však existenciu žiadnej podmienky prípustnosti dovolania uvedenej v tomto zákonom ustanovení. Nezistil teda ani podmienku prípustnosti dovolania, na ktorú poukazovali dovolatelia, a ktorá mala spočívať v odňatí ich možnosti konať pred súdom tým, že rozsudok odvolacieho súdu nebol dostatočne odôvodnený.*“.

Najvyšší súd sa ďalej vyslovil osobitne k námietkam sťažovateľov, keď uviedol, že „Odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku poukázal na správnosť skutkových a právnych záverov súdu prvého stupňa, pričom sa zároveň stotožnil s odôvodnením prvostupňového rozsudku. Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu bolo preto potrebné posudzovať v kontexte s odôvodnením rozsudku súdu prvého stupňa a zároveň (vzhľadom na obsah prvostupňového rozhodnutia) aj s prihliadnutím na dôvody uvedené už v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení odvolacieho súdu sp. zn. 9 Co 69/2010 zo 17. júna 2010. Berúc do úvahy tento kontext je zrejmé, že odvolací súd zo skutkových zistení vyplývajúcich z vykonaného dokazovania vyvodil právny záver, podľa ktorého zmluva o výstavbe bytu navýšenie ceny bytu o tzv. index umožňovala. Tento právny záver v odôvodnení svojho rozsudku a predtým už aj v zrušujúcom uznesení výslovne uviedol. Tým dal odpoveď na odvolaciu námietku žalobcov, ktorí tvrdili, že ani zo zmluvy a ani zo zákona žalovanému právo na zaplatenie indexov nevzniklo. Pokiaľ následne odvolací súd odôvodnil potvrdenie prvostupňového rozsudku vo výroku o zamietnutí žaloby tým, že žalobcovia nepreukázali vznik bezdôvodného obohatenia na strane žalovaného, nemohol byť tento záver chápaný inak, než tak, že bezdôvodné obohatenie spôsobom tvrdeným žalobcami (neexistenciou práva žalovaného na navýšenie ceny) nemohlo vzniknúť, a iné skutočnosti umožňujúce

záver o bezdôvodnom obohatení (napr. nesprávnosť vyčísleného navýšenia ceny) žalobcovia netvrdili a teda ani nepreukázali. Podľa názoru dovolacieho súdu rozsudok odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvého stupňa tak spĺňa požiadavky na riadne a presvedčivé odôvodnenie v zmysle § 157 ods. 2 O. s. p.“

Najvyšší súd preto napadnutým uznesením dovolanie odmietol ako neprípustné bez toho, aby sa venoval materiálnej správnosti skutkových alebo právnych záverov napadnutého rozsudku krajského súdu.

Podľa názoru ústavného súdu sa základné právo na súdnu ochranu v občianskoprávnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom vrátane dovolacích konaní. V dovolacom konaní procesné podmienky prípustnosti dovolania upravujú ustanovenia § 236 a nasl. OSP.

V tejto súvislosti ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné uviesť, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu (napr. II. ÚS 418/2012, IV. ÚS 238/07). Ústavný súd dodáva, že právny názor najvyššieho súdu, podľa ktorého samotné nedostatočné zistenie skutkového stavu, nesprávne právne posúdenie veci alebo nepreskúmateľnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia nepredstavujú samy osebe odňatie možnosti konať pred súdom [podľa § 237 písm. f) OSP] ani iný dôvod prípustnosti dovolania, navyše, ak odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku ako celok zodpovedá parametrom zákonného odôvodnenia (§ 157 ods. 2 OSP), spĺňa podmienky ústavne konformného výkladu ustanovení Občianskeho súdneho poriadku vymedzujúcich podmienky prípustnosti dovolania (m. m. I. ÚS 141/2011, II. ÚS 418/2012, III. ÚS 184/2011, III. ÚS 148/2012, IV. ÚS 481/2011, IV. ÚS 499/2011).

Podľa názoru ústavného súdu sa najvyšší súd v napadnutom uznesení navyše vysporiadal aj s námietkami sťažovateľov týkajúcimi sa nesprávneho právneho posúdenia

veci, resp. nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu. Nad rámec uvedeného ústavný súd poukazuje na to, že najvyšší súd v napadnutom uznesení nezaložil svoj názor (na rozdiel od názoru sťažovateľov) na neexistencii nároku sťažovateľov na vydanie bezdôvodného obohatenia voči žalovanému S., ale len na tom, že sťažovatelia v konaní splnenie podmienok tohto nároku nepreukázali.

Vzhľadom na uvedené nemožno preto napadnuté uznesenie najvyššieho súdu považovať za arbitrárne a nezlučiteľné s aplikovanými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku. Takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu Občiansky súdny poriadok výslovne umožňuje, preto použitý spôsob v konkrétnom prípade nemohol viesť k odopretiu prístupu k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch.

Ústavný súd s poukazom na uvedené zastáva názor, že najvyšší súd sa ústavne udržateľným spôsobom vysporiadal s dôvodmi prípustnosti dovolania v rozsahu potrebnom na rozhodnutie. V tomto rozsahu (potrebnom na posúdenie prípustnosti dovolania a bez toho, aby najvyšší súd posudzoval správnosť skutkových alebo právnych záverov, ku ktorým dospel krajský súd, vrátane otázky bezdôvodného obohatenia sa S.) najvyšší súd v napadnutom uznesení podľa názoru ústavného súdu dostatočne reagoval aj na tvrdenie sťažovateľov o prípustnosti dovolania, najmä vo vzťahu k námietkam týkajúcim sa posúdenia nároku na bezdôvodné obohatenie napadnutým rozsudkom krajského súdu. Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že právny názor, na ktorom je založené napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ktorým bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľov z dôvodu jeho neprípustnosti, je síce odôvodnený pomerne stručne, ale vo výsledku z ústavného hľadiska akceptovateľným spôsobom, a v okolnostiach danej veci preto nič nesignalizuje možnosť vysloviť porušenie základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v tejto časti sťažnosti.

Ústavný súd ďalej skúmal, či napadnutým uznesením najvyššieho súdu nemohlo dôjsť k porušeniu práva sťažovateľov podľa čl. 13 dohovoru, ktoré odôvodňovali tým, že najvyšší súd odmietnutím dovolania z procesných dôvodov bez možnosti vecného preskúmania právnych záverov napadnutého rozsudku krajského súdu neposkytol sťažovateľom účinný prostriedok nápravy.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 13 dohovoru ústavný súd odkazuje na judikatúru ESLP, podľa ktorej uplatňovanie práva vyplývajúceho z čl. 13 dohovoru musí nadväzovať na aspoň obhájitelné tvrdenie (arguable claim) o porušení iného práva chráneného dohovorom (napr. rozhodnutie vo veci Silver a ostatní proti Spojenému kráľovstvu z 25. marca 1983). Článok 13 dohovoru sa tak vzťahuje iba na prípady, v ktorých sa jednotlivcovi podarí preukázať pravdepodobnosť tvrdenia, že sa stal obeťou porušenia práv garantovaných dohovorom (Boyle a Rice proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok z 27. apríla 1988, séria A, č. 131, rovnako nálezy ústavného súdu III. ÚS 24/2010, IV. ÚS 325/2011).

Z citovanej judikatúry ESLP vyplýva zrejma súvislosť práva zaručeného čl. 13 dohovoru s ostatnými právami, ktoré dohovor garantuje. Vzhľadom na to, že ústavný súd nedospel k záveru o možnom porušení iného práva zaručeného sťažovateľom ustanoveniami dohovoru (čl. 6 ods. 1), nemohol dospieť k záveru, že by najvyšší súd porušil právo sťažovateľov zaručené čl. 13 dohovoru. Sťažovatelia v skutočnosti využili uplatnenie právneho prostriedku nápravy (dovolanie), aj keď pre nich s nepriaznivým výsledkom. Podmienky dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku sú ustanovené Občianskym súdnym poriadkom a ich prísnosť reflektuje význam právoplatne rozhodnutých vecí. Podľa názoru ústavného súdu napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ktorým ústavne konformným spôsobom odmietol dovolanie sťažovateľov ako neprípustné, nemôže predstavovať ani porušenie zákazu odmietnutia spravodlivosti v takom zmysle, ako to namietali sťažovatelia. Nad rámec uvedeného ústavný súd uvádza, že čl. 13 dohovoru má procesný charakter, ktorý zaručuje všeobecné právo na účinný právny prostriedok nápravy pred vnútroštátnym orgánom každému, kto sa dovoláva základných práv a slobôd uvedených v dohovore. Tento účinný prostriedok nápravy je nezávislý od istoty priaznivého výsledku pre sťažovateľov (III. ÚS 86/05).

Vzhľadom na to ústavný súd rozhodol, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru nie je žiadna príčinná súvislosť.

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľov vo vzťahu k časti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa aj ďalšími návrhmi sťažovateľov uplatnenými v petite ich sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. februára 2013